

**”Olisin toivonut, että harjoittelut olisivat ehkä
valmistaneet minut paremmin tähän työelämään.”**

Luokanopettajaopiskelijoiden siirtymä opetusharjoitteluista työelämään

Luokanopettajan tutkinto-ohjelma

Kandidaatintutkielma

Kalle Halmela

Ilissa-Kukka Lonka

5.5.2026

Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Luokanopettajan tutkinto-ohjelma, kandidaatintutkielma

Tekijät: Kalle Halmela ja Iissa-Kukka Lonka

Otsikko: ”Olisin toivonut, että harjoittelut olisivat ehkä valmistaneet minut paremmin tähän työelämään.” - Luokanopettajaopiskelijoiden siirtyminen opetusharjoittelusta työelämään

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Johanna Tigert

Sivumäärä: 34 sivua

Päivämäärä: 5.5.2026

Tämä tutkimus tarkastelee luokanopettajaopiskelijoiden siirtymistä opetusharjoittelusta työelämään. Tutkielmamme tarkoituksena on kartoittaa opetusharjoitteluiden muutosten tarpeita ja kehitysehdotuksia. Opettajan ensimmäisillä työvuosilla on suuri merkitys työhön sitoutumiseen.

Toteutimme tutkimuksemme kvalitatiivisena tutkimuksena. Haastattelimme kolmea noviisiopettajaa teemahaastattelulla. Litteroimme haastattelut, jonka jälkeen analysoimme tulokset, joista esille nousi viisi keskeistä teemaa: minäpystyvyys, harjoitteluissa saatu tuki sekä konkreettiset apukeinot työelämään, harjoitteluiden puutteet, harjoitteluiden ja työelämän väliset erot sekä opettajan roolin muutokset ja valmiudet työhön.

Haastatteluista selvisi, että harjoitteluissa on paljon puutteita ja oleellisia työelämässä merkittäviä asioita jää täysin käsittelemättä. Opettajan minäpystyvyys ja rooli alkavat kehittyä jo harjoitteluissa, mutta se on vain pintaraapaisu verrattaessa työelämään. Haastatteluissa ilmeni puutteita ja epätasaisuutta myös harjoitteluiden ohjaajista ja heidän tarjoamastaan tuesta.

Tutkimus osoittaa, että harjoitteluiden kehittämiseksi ja tasavertaistamiseksi olisi tarvetta. Kaikkien tulisi saada harjoittelusta työkaluja työelämään, eikä harjoitteluiden ohjaajien tai harjoittelupaikkojen välillä saisi olla suuria eroavaisuuksia.

Avainsanat: noviisiopettaja, minäpystyvyys, nivelvaihe, induktiovaihe, opetusharjoittelu, opettajan rooli, valmiudet

Sisällys

1	Johdanto	4
2	Teoriatausta	6
2.1	Noviisiopettajan minäpystyvyyden kehittyminen.....	6
2.2	Harjoittelut ensimmäisten työelämävuosien tukena.....	7
2.3	Noviisiopettajan valmiudet työelämään.....	8
2.4	Opettajan roolin kehitys.....	9
3	Tutkimus ja tutkimuskysymykset	12
4	Menetelmä	13
4.1	Aineiston keruu.....	13
4.2	Aineiston analysointi.....	13
4.3	Eettisyys ja luotettavuus.....	14
5	Tulokset	15
5.1	Noviisiopettajan minäpystyvyys.....	15
5.2	Harjoitteluista saatu tuki sekä konkreettiset apukeinot työelämään.....	17
5.3	Harjoittelujen puuteet.....	18
5.4	Harjoittelujen ja työelämän väliset erot.....	19
5.5	Opettajan roolin muutos sekä valmiudet työhön.....	20
6	Pohdinta	22
	Lähteet	25
	Liitteet	28
	Liite 1. Haastattelukutsu.....	28
	Liite 2. Haastattelukysymykset.....	29
	Liite 3. Tutkimustietosuojaseloste.....	30

1 Johdanto

Luokanopettajaopiskelijalle työelämään siirtyminen on yksi tärkeimmistä nivelvaiheista. Termillä kuvataan tarkemmin ensimmäisiä opettajavuosia, kun itse siirtymä opiskelusta työelämään on jo tapahtunut (Taimisto, 2013). Ensimmäisten työvuosien ajanjaksoa kutsutaan induktiovaiheeksi, jossa opettaja kohtaa työn todellisuuden ja oppii, mitä kaikkea opettajan työ pitää sisällään (Reiman, 2024). Induktiovaihe on ikään kuin jatkoa nivelvaiheelle (Taimisto, 2013). Ensimmäisten työvuosien kokemukset ovat tärkeitä noviisiopettajien työelämään sitoutumisen kannalta. Usein noviisiopettajaksi määritellään alle viisi vuotta opetustyötä tehnyt opettaja (Lämsä, 2020). Induktiovaihe kuvaa juuri sitä ajanjaksoa, jolloin ollaan noviisiopettajia.

Yhdysvalloissa noviisiopettajista 10 % vaihtaa alaa ensimmäisen työvuoden jälkeen ja 17 % ensimmäisten viiden vuoden jälkeen (Lämsä, 2020). Vastuu luokasta ja omasta toiminnasta sekä jaksamisesta lisääntyy huomattavasti verrattuna esimerkiksi opetusharjoitteluihin. Harjoitteluissa tuen määrä on huomattavasti suurempaa kuin työelämässä, eikä harjoittelija ole koskaan täysin yksin vastuussa luokasta. Myös opetuksen suunnitteluun on harjoitteluissa saatavilla apua lähes koko ajan. Työelämään siirryttäessä vastuu siirtyy noviisiopettajalle itselleen, eikä hän ole enää kenenkään toisen vastuulla. Tästä aiheutuva taakka voi tuntua aluksi hyvin suurelta, sillä aloittelevalla opettajalla on hatara tietoisuus oppilaista, koulun opetussuunnitelmasta, paikallisista toimintaperiaatteista ja -menetelmistä (Blomberg, 2008). Opettajan rooliin kuuluu vuorovaikutus oppilaiden kanssa sekä oppilaiden tukeminen ja osallistaminen (Walker & Shore, 2015). Nämä voivat tuntua noviisiopettajasta raskaalta, sillä verrattuna harjoitteluihin hänellä on nyt täysi juridinen ja pedagoginen vastuu oppilaista (Nupponen, 2017).

Tutkimuksen avulla kartoitamme tarvetta harjoitteluiden kehittämisen tarpeesta ja sitä, miten ne tukevat siirtymistä työelämään. Kartoitamme myös keinoja, miten noviisiopettajien minäpystyvyyttä ja opettajan roolin muodostumista voitaisiin tukea sekä kehittää tässä merkittävässä nivelvaiheessa. Opettajan minäpystyvyydellä kuvataan hänen uskomustansa omista kyvyistään toteuttaa opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita (Pasma, 2012). Aikaisemmin on tutkittu esimerkiksi

noviisiopettajien ensimmäisiä kuukausia työelämässä (Taimisto, 2013) sekä aloittelevien opettajien kokemuksia ensimmäisistä työvuosista (Blomberg, 2008). Lisäksi on tutkittu harjoitteluiden ja sijaisuuksien merkitystä noviisiopettajan opettajuuden kehittymiselle (Lämsä, 2020). Tästä tutkimuksesta perehdyimme oman aiheemme valossa vain harjoitteluiden merkitykseen. Haluamme tutkimuksessamme perehtyä noviisiopettajan ensimmäisiin työvuosiin. Tavoitteenamme on selvittää harjoitteluiden vaikutuksia noviisiopettajan työssä toimimiseen haastatteluiden avulla.

2 Teoriatausta

2.1 Noviisiopettajan minäpystyvyyden kehittyminen

Opettajan minäpystyvyydellä kuvataan hänen omia uskomuksiaan siitä, kuinka hän selviytyy työtehtävistään ja niihin liittyvistä vastuista (Morris ym., 2016). Harjoitteluissa sekä työtä tehdessä saatu palaute vaikuttavat huomattavasti noviisiopettajan minäpystyvyyden kehittymiseen. Morris ja kollegat (2016) avaavat palautteen merkitystä ja sen laatua monipuolisesti. Positiivinen palaute tai saadut tunnustukset voivat lisätä opettajan minäpystyvyyttä, etenkin silloin, jos palaute koetaan vilpittömänä sekä henkilökohtaisena. Jos palautetta saava henkilö ei kuitenkaan koe ansaitsevansa palautetta, ei vaikutusta minäpystyvyyteen ole. Palaute tulisi siis muotoilla mahdollisimman henkilökohtaiseksi sen saajalle. Tunne minäpystyvyydestä on jokaiselle henkilökohtainen, sillä kaikki kokevat eri tapahtumat eri tavoin.

Opettajan itseluottamusta vahvistaa täsmälliset ja vilpittömät viestit sekä palautteet. Lannistava palaute puolestaan heikentää itseluottamusta. Minäpystyvyys riippuu siis paljon saadun palautteen laadusta ja sen muotoilusta. Omien kykyjen tuntemiseen vaikuttaa lisäksi henkilön fysiologiset ja affektiiviset tilat. Epävarmoissa tilanteissa apuna voi olla esimerkiksi mallioppiminen, jolloin voidaan seurata toista opettajaa, kuvitella omaa tulevaa toimintaa tai vertailla toimintaansa muihin. Näissä tilanteissa tulee kuitenkin käyttää omaa harkintaa, sillä jos tässä ei havaitse yhtäläisyyksiä itseensä, voi vaikutus minäpystyvyyteen olla myös negatiivinen. (Morris ym., 2016)

Opetusharjoittelut vaikuttavat noviisiopettajan minäpystyvyyteen suuresti ja yleisesti ottaen positiivisesti. Niiden tulee kuitenkin olla laadukkaita, jotta vaikutus on positiivinen. (Morris ym., 2016) Opetukseen valmistautuminen ja paneutuminen vaikuttavat positiivisesti minäpystyvyyteen. Hyvän valmistautumisen jälkeen opettaja on vastuuntuntoisempi oppilaiden opettamisesta. Minäpystyvyyttä heikentää puolestaan se, ettei opettajankoulutus valmista opiskelijoita tarvittavaan luokanhallintaan, eriyttämiseen tai vanhempien kohtaamiseen. (Merchant, 2025) Opetuksessa hallintakokemukset ovat merkittävässä osassa minäpystyvyyden kannalta. Tällä tarkoitetaan onnistumisten tai epäonnistumisten viestittämistä yksilölle

tämän kyvyistä ja taidoista. Opetuksesta saatu palaute nousee tässäkin suureen rooliin, sillä ne ovat konkreettisin viesti opettajan taidoista. (Morris ym., 2016)

Aina opettajan korkea minäpystyvyys ei johda parempaan suorituskyykyyn. Siihen vaikuttaa paljon myös se, miten henkilö kokee pärjänneensä aiemmin eri tilanteissa. Mikäli hän ajattelee onnistuneensa esimerkiksi opetuksessaan jo aiemmin, on tällä positiivinen vaikutus minäpystyvyyteen. Jos hän taas kokee epäonnistuneensa ja muistaa juuri ne kokemukset päällimmäisenä, on vaikutus minäpystyvyyteen negatiivinen. Etenkin opetusharjoittelijat ja noviisiopettajat vertailevat itseään helposti muihin ja muiden toimintatapoihin. Se, miltä jokin asia näyttää jonkun toisen tekemänä vaikuttaa myös omaan minäpystyvyyteen. Näitä kokemuksia kutsutaan sijaiskokemuksiksi. Nämä kokemukset ovat tehokkaita etenkin silloin, kun vertailun kohde on samalla tasolla itsensä kanssa eli esimerkiksi saman ikäinen tai saman verran työkokemusta omaava. (Morris ym., 2016) Pidempi kokemus opettamisesta on yhteydessä korkeampaan minäpystyvyyteen. Kokemus tuo siis varmuutta ja tukee ajatusta siitä, että minäpystyvyys kehittyy jatkuvasti. (Merchant, 2025)

2.2 Harjoittelut ensimmäisten työelämävuosien tukena

Harjoittelut tukevat teoriaa siitä, kuinka oppiminen tulisi nähdä aktiivisena tiedon rakentamisena valmiin tiedon passiivisen vastaanottamisen sijaan. Tiedon perustana harjoitteluissa toimii käytännöllisten ongelmien ratkaisu ja esineellinen vuorovaikutus ympäristön kanssa, sillä opiskelijat kohtaavat tällöin aitoja ongelmia sekä oppilaiden tarpeita. Tieto rakentuu aktiivisesti, sillä opettajaopiskelija osallistuu itse aktiivisesti tiedon jäsentämiseen ja sen yhdistämiseen käytäntöön. Tieto opitaankin parhaiten merkityksellisissä tilanteissa, joissa opittu tieto voidaan liittää itse kokemukseen tai todellisiin ongelmiin. Harjoitteluissa sosiaalinen vuorovaikutus nousee merkittäväksi tekijäksi tiedon rakentumisen kannalta. Keskustelu sekä yhteistyö vaikuttavat osaltaan tiedon rakentumiseen. (Miettinen, 2000)

Opetusharjoitteluista saadaan opiskeluvuosien aikana merkittävää kokemusta itse työelämästä. Harjoitteluiden aikana saadut oppimiskokemukset tukevat opiskelijan ammatillista kehittymistä sekä edistävät myös tieteellisen ajattelun vahvistumista ja kasvua osaksi opettajayhteisöä (Silkelä, 1996). Opettajankoulutus voidaan nähdä

jatkuvana prosessina, jossa opiskelija omaksuu työelämän käytännön taitoja ja oppii vastaamaan ammatin asettamiin tavoitteisiin ja vaatimuksiin. Harjoittelut ovat siis keskeisessä asemassa opinnoissa, sillä ne muodostavat merkityksellisimmän kokonaisuuden opettajan työhön valmistauduttaessa. Opetusharjoitteluissa valmiuksien testaus ja kehitys käynnistyy, jolloin niissä arvioidaan koko opettajaminää. Oman opettajuuden sekä itse opetuksen toteuttamisen lisäksi palautetta saadaan siitä, miten opiskelija suoriutuu työtehtävistään kyseisellä hetkellä. (Korpinen, 1993)

Ezerin ja kollegoiden (2010) tekemän tutkimuksen mukaan didaktiset opinnot ja harjoittelut olivat merkityksellisimpiä opintoja. Akateemisen kirjallisuuden ja tietotekniikan opinnot olivat puolestaan vähiten merkityksellisiä opiskelijoille. Harjoitteluissa noviisiopettajat pitivät erityisen merkityksellisinä mentoriopettajan ja didaktikon roolia. He luottavat vahvasti omiin opettajan taitoihinsa ja kokevat tulevan työn nostavan tällöin myös heidän minäpystyvyyttään. Moni suhtautui kuitenkin epävarmasti tulevaisuuteensa opettajana.

2.3 Noviisiopettajan valmiudet työelämään

Työuran ensimmäisinä vuosina, induktiovaiheessa, noviisiopettaja kohtaa opettajan todellisen työn. Kuvataan jopa, että opettajan työn arjen ja opettajankoulutuksen välillä on niin suuria eroja, että ne aiheuttavat vaikeuksia työuraansa aloittaville opettajille (Leppälä ym., 2012). Opetustyöhön siirryttäessä noviisiopettaja saattaa hämmästyä havaitessaan olevansa työssään yksin. Työhön liittyy raskas vastuu, josta opettajan tulee huolehtia (Blomberg, 2009). Leppälä ja kollegat (2012) nostavatkin esille, kuinka vastavalmistuneella opettajalla on sama pedagoginen ja juridinen vastuu kuin vuosia opettaneella opettajalla. Opettajan työ koetaan haasteelliseksi kaikille opettajille, mutta erityisesti haasteet kuormittavat noviisiopettajia. Kuormitus ja epävarmuus alentavat työtyytyväisyyttä ja lisäävät stressiä (Leppälä ym., 2012).

Opettajan työ vaatii sekä laaja-alaista osaamista että hyviä vuorovaikutustaitoja, sillä työ on erittäin monipuolista niin tiedollisesta kuin sosiaalisesta näkökulmasta. Tämän vuoksi työssä tarvitaan erilaisia kompetensseja. Näillä tarkoitetaan opettajan kykyä hoitaa työtehtävänsä tarkoituksenmukaisesti sekä hänen valmiuksiaan työhönsä. (Hietala & Lemmetty, 2025) Leppälä ja muut (2012) kuvaavat noviisiopettajien

haasteiksi varsinkin ajanhallinnan, työmäärän, erityisoppilaiden eriyttämisen, opetuksen suunnittelun sekä oppilaiden vanhempien kanssa kommunikoinnin. Opetuksen odotukset ovat lisääntyneet. Oppilaslähtöisyys, moninaistuvat oppilasryhmät ja toiminnallisuuden korostus asettavat kasvavia vaatimuksia kaikille opettajille, mutta erityisesti uransa alussa oleville noviisiopettajille (Hietala & Lemmetty, 2025). Leppälän ja kollegoiden (2012) mukaan monen noviisiopettajan auktoriteettikin on vielä muotoutumisvaiheessa.

Leppälä ja kollegat (2012) huomioivat kuitenkin, kuinka kokemukset induktiovaiheesta ovat aina yksilöllisiä ja moni iloitsee työelämäänsä pääsystä ja uusista haasteista. Aineenhallinta ja didaktiset valmiudet on koettu noviisiopettajien keskuudessa yhdeksi isoimmaksi luokanopettajakoulutuksesta saaduksi valmiudeksi (Oikarinen, 2023). Hietalan ja Lemmetyn (2025) mukaan pätevyiden tunteita lisäsivät kollegoilta saatu myönteinen palaute. Oppilaat tuovat opettajan työhön valtavasti iloa, mutta noviisiopettajien kokemusten mukaan luottamuksen muodostaminen opettajan ja oppilaiden välille voi viedä jopa puoli vuotta ja luokanhallintaan ei koeta olevan tarvittavia valmiuksia (Blomberg, 2009).

2.4 Opettajan roolin kehitys

Opettajan rooli alkaa kehittyä jo opetusharjoitteluiden aikana ja muovautuu jatkuvasti koko opettajan uran ajan (Groenewald & Arnold, 2025). Blomberg (2009) esittää, kuinka opettajan roolissa tulee hallita kasvatuksen kannalta tarvittavat tiedot ja taidot sekä oppimisen ja sen ohjaamisen teoria ja käytäntö. Lisäksi hän huomioi, kuinka nykyään opettaja on työelämässä yhä enemmän oppilaan yksilöllisen kasvun tukija ja motivoija, mikä vaatii empaattisia kykyjä ja ihmissuhdetaitoja sekä kykyä olla aidosti kiinnostunut oppilaiden ongelmista ja kehittymisestä. Opettajan rooli muuttuu riippuen siitä, missä tilanteissa ja kenen tai keiden kanssa hän kommunikoi (Groenewald & Arnold, 2025). Odotukset ja vuorovaikutus muiden kanssa muokkaavat roolin omaksumista (Walker & Shore, 2015). Opettajan rooli on organisoida ja ohjata opiskeluprosesseja (Blomberg, 2009).

Walker ja Shore (2015) esittävät rooliteoriassaan, kuinka roolit ovat usein pysyviä ja niitä on vaikea muuttaa, ja ne vaativat laajaa tukea siirtymien aikana. Opiskelijan roolista

voikin olla vaikea siirtyä opettajan rooliin, koska opettajaopiskelijalla on vuosien kokemus opiskelijan roolista. Harjoitteluiden alkuvaiheessa opiskelijoiden huomio kiinnittyi usein omaan toimintaan ja opetustilanteista selviytymiseen, jolloin ammatilliset kehitystarpeet jäivät toissijaisiksi (Groenewald & Arnold, 2025). Harjoittelun aikana oma opettajuus kehittyi koko ajan, mutta omat puutteet tulee tunnistaa ja opiskeluun suhtautua myös itseään kehittävasti (Lämsä, 2020).

Noviisiopettajan roolin kehittymisessä keskeistä on toimijuus, joka näkyy kykynä tehdä päätöksiä, reflektoida omaa toimintaansa sekä käyttää kokemuksiaan ammatillisen kasvun tukena (Groenewald & Arnold, 2025). Opettajan toiminta on päätekeijä, sillä opettajat tekevät päätöksiä, jotka vaikuttavat heidän kehitykseensä. Heillä on tavoitteita toiminnalleen ja niissä joko onnistuminen tai epäonnistuminen ohjaa heidän toimintaansa (Groenewald & Arnold, 2025). Kehitys oman opettajuuden kanssa tapahtuu vuorovaikutuksessa henkilökohtaisten kokemusten, toimintaympäristön sekä sosiaalisten suhteiden kanssa (Groenewald & Arnold, 2025). Hietalan ja Lemmetyn (2025) mukaan noviisiopettajat saivat rakentaa omaa opettajuuttaan paljon ensimmäisinä työvuosinaan.

Opettajan roolin rakentuminen on jatkuva prosessi, jossa opettaja määrittelee itseään suhteessa työn vaatimuksiin, tavoitteisiin ja ympäristöön (Groenewald & Arnold, 2025). Ammatillinen identiteetti on osa opettajan itsetietoisuutta, sillä siihen kuuluvat esimerkiksi arvot, motivaatio, normit, tavoitteet sekä moraalinen näkökulma, jotka vaikuttavat ammatilliseen kehittymiseen ja opettajan asenteisiin (Groenewald & Arnold, 2025). Walker ja Shore (2015) huomioivat, kuinka roolien määräytymiselle on sosiaalisia odotuksia, jotka muodostuvat kokemusten sekä tiettyihin rooleihin kohdistuvien oletusten ja käsityksien pohjalta.

Opetusharjoituksissa opettajaopiskelijoiden rooli alkaa kehittyä, minkä vuoksi siellä saatu ohjaus on merkityksellistä. Opetusharjoittelun ohjaus on vuorovaikutukseen pohjautuvaa ohjaavan opettajan ja opiskelijan välillä ja sen tarkoituksena on tukea opiskelijan kasvua ja kehittymistä. Opetusharjoitteluiden ohjaus pyrkii erityisesti itseluottamuksen vahvistamiseen, opetustaitojen kehittämiseen, vuorovaikutustaitojen oppimiseen oppilaiden kanssa, metakognitiivisten taitojen kehittymiseen sekä eettisen

toiminnan kasvamiseen. Opetusharjoitteluissa ohjaukseen osallistuvat harjoitteluoppilaitosten opettajina työskentelevät opettajat, muut henkilöt, jotka työskentelevät harjoitteluoppilaitoksessa, mutta eivät ole opettajia sekä opettajankoulutusta järjestävien instituutioiden ohjaajat. (Perunka, 2015) Walker ja Shore (2015) toteavatkin, kuinka opettajan ja muiden opiskelijoiden asianmukainen tuki on ratkaisevassa asemassa roolien omaksumisen onnistumisen kannalta. Groenewald ja Arnold (2025) korostavat lisäksi muilta opiskelijoilta saatua tukea, sillä he jakavat saman kokemuksen.

Perunka (2015) on tarkastellut myös ohjaavien opettajien pätevyyttä ja on huomannut, kuinka heidän motivaatiotaan laskevat esimerkiksi huonot kokemukset aikaisemmista ohjauksista, riittämätön palkkio ja huono harjoittelun organisointi. Ohjaavilla opettajilla on eroja motivaatiossa ja ohjauksen tasossa (Perunka, 2015). Blomberg (2009) esittää tarpeen induktiovaiheen tukiverkoille ja mentorointiohjelmille ympäri Suomen, sillä niiden avulla voitaisiin helpottaa työn alkuvaihetta ja saada työnsä keskeyttäjien määrä vähenemään.

3 Tutkimus ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksemme avulla selvitämme, tukevatko opetusharjoittelut tarpeeksi työelämään siirtymistä. Pyrimme kartoittamaan haastattelujen avulla millaista tukea, opastusta ja rohkaisua noviisiopettajat ovat harjoitteluissaan saaneet, mikäli he kokevat näitä saaneensa. Lisäksi selvitämme eroja opetusharjoitteluiden ja työelämän välillä, sekä sitä miten noviisiopettajat ovat tämän muutoksen kokeneet.

Tutkimme myös noviisiopettajien minäpystyvyyden kehitystä verraten sitä harjoitteluiden sekä nykyisen työelämän välillä sekä asioita, jotka vaikuttavat noviisiopettajan minäpystyvyyteen. Lisäksi tarkastelemme, millaista tukea harjoittelut ovat antaneet oman opettajuuden kehittymiselle.

Tutkimuskysymyksiksemme muodostui:

1. Miten noviisiopettajat kokevat, harjoitteluiden tukeneen työelämään siirtymistä?
 - 1.1. Miten noviisiopettajan valmiudet työhön ja rooli opettajana ovat kehittyneet?
2. Miten noviisiopettajan minäpystyvyys on muuttunut siirryttäessä harjoitteluista työelämään?
 - 2.2. Mitkä asiat vaikuttavat noviisiopettajan minäpystyvyyteen?

4 Menetelmä

4.1 Aineiston keruu

Toteutimme tutkimuksen kvalitatiivisena tutkimuksena, jossa haastattelimme kolmea noviisiopettajaa teemahaastattelulla. Teemahaastattelu on astetta strukturoidumpi kuin avoin haastattelu, mutta siinä on silti tilaa haastateltavien vapaalle puheelle (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Noviisiopettaja on maksimissaan viisi vuotta valmistumisen jälkeen työelämässä ollut opettaja (Lämsä, 2020). Suoritimme tutkimuksen haastatteluna, sillä sen avulla pystymme saamaan autenttisempia ja henkilökohtaisempia vastauksia kuin esimerkiksi kyselyllä. Teemahaastattelu tukee tätä, sillä se on ikään kuin keskustelunomainen tilanne (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Haastateltavat saimme tuttavaopettajiemme yhteyksiä hyödyntäen. He olivat kaikki eri vaiheissa työuraansa, mutta jokainen oli tehnyt alle viisi vuotta töitä luokanopettajana.

Haastateltaville lähetettiin haastattelukutsut (Liite 1). Haastateltavia on informoitu tutkimuksen aiheesta. Haastattelut suoritetaan luottamuksellisesti ja anonymisti, jotta haastateltavien on helppo vastata mahdollisimman todenperäisesti. Haastattelut järjestettiin etäyhteydellä ja ne nauhoitettiin ja litteroitiin. Litteroinnin avulla aineisto muuntuu helpommin hallittavaan muotoon ja se on olennainen osa aineistoon tutustumista (Ruusuvuori ym., 2010). Kysymykset ovat avoimia, joihin haastateltavat vastaavat omien kokemuksiansa pohjalta. Suoritimme koehaastattelut varmistaaksemme kysymyksiemme sekä tekniikan toimimisen. Haastattelun rakenne ja kysymykset olivat tarkasti muotoiltuja, jotta haastateltavien oli helppo vastata niihin (Liite 2). Tarpeen mukaan esitimme lisäkysymyksiä.

4.2 Aineiston analysointi

Haastattelujen jälkeen tutustuimme kriittisesti aineistoomme ja pohdimme alkuperäisiä tutkimuskysymyksiämme (Ruusuvuori ym., 2010).

Litteroimme aineiston ja aloitimme haastattelujen koodaamisen. Koodaus tarkoittaa aineistoon tehtäviä merkintöjä ja luokitteluja (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Lähdimme muodostamaan koodeja tutkimus- sekä haastattelukysymyksiemme

perusteella (Liite 2). Määrittelimme aluksi kaikki mahdolliset koodit, jonka jälkeen laskimme monta kertaa mikäkin koodi esiintyy haastatteluissa. Tämän jälkeen yhdistimme pari vähemmän mainintoja saanutta koodia. Nämä olivat minäpystyvyyteen vaikuttavat tekijät ja minäpystyvyyden muutos, opetukseen ja opettajuuteen saatu tuki ja kehittyminen harjoitteluissa sekä valmiudet työhön ja opettajan roolin muutokset. Tällöin meidän ei tarvinnut mitätöidä yhtäkään koodeistamme. Suoritimme koodauksen alleviivaamalla tekstikohtia eri värein koodiemme mukaan. Lopullisiksi koodeiksi sekä tuloksissa esitettäviksi teemoiksi muodostuivat: minäpystyvyys, harjoitteluista saatu tuki sekä konkreettiset apukeinot työelämään, harjoittelujen puutteet, harjoittelujen ja työelämän väliset erot ja viimeisenä opettajan roolin muutos sekä valmiudet työhön.

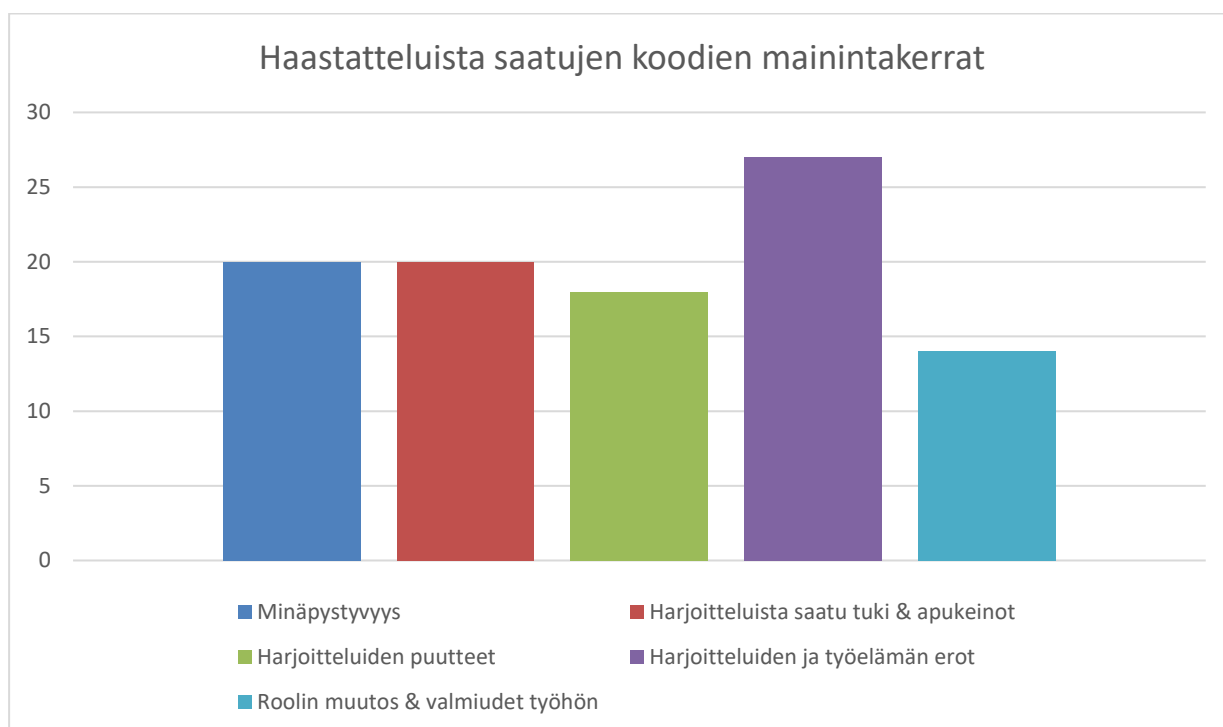
4.3 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2019) mukaan tutkimukseen osallistuvien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta on kunnioitettava ja riskejä sekä vahinkoja on vältettävä. Haastateltavat ovat saaneet tutkimustietosuojaselosteen (Liite 3) ja tietävät, ettei heidän vastauksiaan pysty yhdistämään heihin, jolloin anonymiteetti säilyy. Haastateltavia informoitiin, että haastattelut äänitetään, litteroidaan ja äänitteet hävitetään määräaikaan mennessä. Haastattelujen alussa olemme pyytäneet haastateltavilta tutkimusluvut sanallisesti äänitteelle ja heille on informoitu, että he voivat lopettaa haastattelun, missä tahansa vaiheessa. Jokainen haastateltava on suostunut osallistumaan tutkimukseen vapaaehtoisesti, eikä heitä ole painostettu osallistumiseen tai kysymyksiin vastaamiseen.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa tulee huomioida tutkimuksemme pieni otanta, joten tuloksia ei voi yleistää koskemaan kaikkia noviisiopettajia. Aineisto on säilytetty salasanalla suojattuna, joten ulkopuoliset eivät ole päässeet siihen käsiksi. Raportointi on suoritettu avoimesti ja aineistoa muuttamatta.

5 Tulokset

Tuloksien avulla pyrimme selvittämään, miten opetusharjoittelut ovat tukeneet noviisiopettajien työelämään siirtymistä. Olemme jakaneet tuloksemme viiteen eri lukuun haastatteluista saatujen teemojen mukaisesti, jotka ilmenevät kaaviosta 1. Tuloksista voimme todeta opetusharjoitteluiden tukeneen työelämään siirtymistä osittain. Haastateltavat ovat saaneet harjoitteluista työkaluja mukaan työelämään, mutta kokevat etteivät harjoittelut vastaa täysin työelämää.

Kaavio 1: Haastatteluista saatujen koodien mainintakerrat

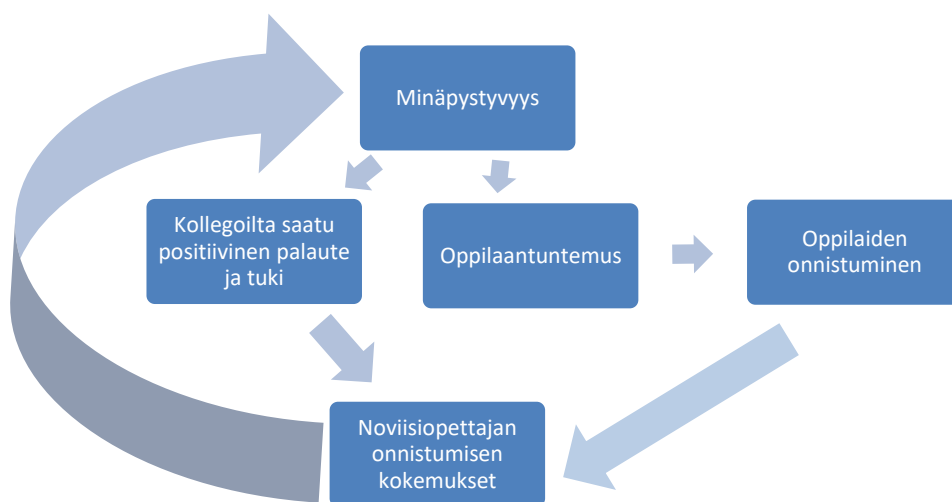
5.1 Noviisiopettajan minäpystyyvyys

Jokainen haastateltava koki minäpystyyvyytensä kehittymisen alkaneen jo harjoitteluista. Se oli kuitenkin vain pintaraapaisu verrattuna työelämään. Harjoittelut tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden minäpystyyvyyden kehittymisen alkamiseen ja tukevat sitä muita opintoja enemmän. Eräs haastateltava totesi seuraavasti:

Harjoittelut oli kyllä vain pintaraapaisu siihen, mihin se minäpystyyvyys on kehittynyt.

Työelämässä minäpystyvyys pääsee kunnolla kehittymään, sillä vastuu omasta opetuksesta sekä opettajuudesta on täysin itsellä. Työelämässä tulee vastaan jatkuvasti uusia asioita ja tilanteita esimerkiksi oma luokka ja opetuksen suunnittelu, jotka vaativat minäpystyvyyden jatkuvaa kehittämistä.

Haastattelujemme perusteella noviisiopettajan minäpystyvyyteen vaikuttavat myönteisimmin oppilaantuntemus, onnistumisen kokemukset sekä kollegoilta saatu tuki ja palaute. Onnistumisen kokemuksia tulee etenkin silloin, kun on oppinut tuntemaan oppilaansa ja osaa toimia heille sopivalla tavalla. Tämä mahdollistaa usein esimerkiksi oppilaiden parhaan mahdollisen kyvykkyyden suoriutua annetuista tehtävistä ja kokeista. Haastateltavamme kokevat saavansa onnistumisen kokemuksia huomattessaan, että oppilaat suoriutuvat hyvin ja ovat näin ollen oppineet heidän opettamansa asiat. He kokevat tämän lisäävän heidän minäpystyvyyttään. Kaksi kolmesta haastateltavasta kokee, että myös kollegoilta saatu positiivinen palaute ja tuki vaikuttavat myönteisesti heidän minäpystyvyyteensä. (Kuvio 1)

Kuvio 1: Yleisimmät minäpystyvyyteen vaikuttavat tekijät

Muita haastateltavilta nousseita minäpystyvyyteen vaikuttavia tekijöitä olivat uuden oppiminen ja työn tutuksi tuleminen, hankaloista tilanteista selviäminen, virheistä oppiminen sekä oman opetustyylin toteuttaminen. Haastateltavat kertovat oppivansa

uutta jatkuvasti ja se on heille mielekästä. Tämän myötä työ tulee tutuksi ja työn teosta tulee varmempaa sekä rutiininomaisempaa. Eräs haastateltava toteaa:

Edelleen tulee siis joka vuosi jotain uutta, ja viikoittainkin jotain uutta.

Hankalat tilanteet voivat tulla uusina, koska niitä harvoin harjoitteluissa osuu omalle kohdalle. Haastateltavamme kokevat kuitenkin selviytyneensä näistä. Virheiltä ei voida kuitenkaan välttyä ja niistä selviytyminen ja oppiminen lisää minäpystyvyyttä. Näiden lisäksi myös oman opetustyylin toteuttaminen nimettiin minäpystyvyyttä parantavaksi asiaksi. Omalla tyylillä opetuksen toteuttaminen lisää onnistumisen kokemuksia, ja näin ollen tukee myös minäpystyvyyttä. Yksi haastateltavistamme tiivistää tämän seuraavasti:

Sitten kun on päässyt tekemään sitä omalla tyylillä, niin sitten se minäpystyvyys on niiden onnistumisten myötä kasvanut ja vahvistunut paremmaksi.

5.2 Harjoitteluista saatu tuki sekä konkreettiset apukeinot työelämään

Harjoitteluista saatu tuki on todella vaihtelevaa riippuen harjoittelupaikasta ja ohjaajista. Yksi haastateltavista koki, ettei saanut tukea juuri ollenkaan, toinen koki saaneensa sitä suhteellisen paljon ja kolmas kertoi tuen määrän riippuneen paljon ohjaajista. Harjoitteluohjaajien välillä voi olla suuriakin eroja. Jokainen haastateltavista koki, ettei ole saanut tukea harjoitteluista oman opettajuutensa kehittymiseen. Ohjaaminen koski pääasiassa tuntien sisältöä ja niiden pitoa. Osa palautteista on sisältänyt myös paljon kritiikkiä. Yksi haastateltavistamme kuvasi saamaansa palautetta omasta opettajuudestaan seuraavasti:

En ehkä saanut semmoista tukea ja semmoista apua siihen oman opettajuuden rakentamiseen, minkälaista olisin tarvinnut.

Harjoitteluista haastateltavat ovat saaneet konkreettisia apukeinoja, kuten ryhmän- sekä ajankäytön hallinnan, toiminnallisuuden periaatteen ja materiaaleja työelämään käytettäväksi. Harjoitteluissa keskitytään erityisesti oppituntien pitämiseen, joissa ajankäyttö, toiminnallisuus ja materiaalien käyttö nousevat keskiöön. Etenkin toiminnallisuuteen kannustetaan harjoitteluissa vahvasti. Haastateltavien mukaan minuutilleen tehdyille tuntuun suunnitelmille ei ole enää työelämässä tarvetta. Niiden

teosta opittu ajankäyttö on kuitenkin ollut hyödyksi. Harjoitteluissa suurin osa materiaaleista luodaan itse ja niitä voi hyödyntää myös työelämässä.

Haastateltavat kokivat saaneensa apukeinoja erityisesti kenttäharjoitteluista eli harjoitteluista, jotka suoritetaan jossain muualla kuin Normaalikouluissa.

Kenttäharjoitteluista saa kokonaisvaltaisemman kuvan opettajan työtehtävistä, kuten ryhmänhallinnasta, luokan rutiineista ja Wilman käytöstä. Yksi haastateltavista kuitenkin huomioi, kuinka opetuksen ulkopuolisista asioista sai tietoa sitä pyytämällä. Opettajat eivät välttämättä itse sitä automaattisesti tarjonneet.

5.3 Harjoittelujen puutteet

Jokainen haastateltavista nimesi Wilman käyttöön opastamisen, opettajuuden kehityksen ohjaamisen sekä kokonaisten opetuspäivien puuttumisen opetusharjoitteluiden puutteiksi. Nämä puutteet ovat tulleet ilmi vasta työelämässä tai kenttäharjoittelussa. Yksi haastateltavista tiivistä tämän seuraavasti:

Olisin toivonut, että harjoittelut olisivat ehkä valmistaneet minut paremmin tähän työelämään. Esimerkiksi Wilman käyttö, arviointikeskustelut, huoltajien kanssa kommunikointi. Kaikki tällaiset asiat. Harjoittelusta jätettiin isot oleelliset työelämää koskettavat asiat pois. Se on harmi, että olen joutunut opettelemaan ne kantapäähän kautta.

Harjoitteluissa iso osa opettajan työstä jää puuttumaan. Huoltajien kanssa harjoittelijoiden ei tarvitse kommunikoida eikä arviointikeskusteluja pidetä. Yksi haastateltavista toteisi, ettei tiennyt miten Wilma-merkintä laitetaan ennen työelämään siirtymistään. Luokassa tapahtuvat vaikeat tilanteet ratkoo lähtökohtaisesti luokan oma opettaja, jolloin harjoittelijat eivät pääse harjoittelemaan esimerkiksi riitatilanteiden selvittämistä. Koska kokemusta näistä tilanteista ei ole, tulevat ne työelämässä täysin uutena ja kynnyksen ratkoo ongelmatilanteita kasvaa.

Harjoittelut jäävät kestoltaan lyhyeksi, mikä vaikeuttaa oppilaantuntemusta ja heihin tutustumista. Tällä on vaikutusta harjoittelijan minäpystyvyyteen, sillä hän ei ehdi muodostaa suhdetta oppilaisiin. Harjoittelijat eivät myöskään opeta kokonaisuuksia päiviä puhumattakaan viikoista, jolloin he vasta työelämässä joutuvat ensimmäisen kerran harjoittelemaan isompien kokonaisuuksien suunnittelua ja toteuttamista.

Myöskään omia visioitaan ei välttämättä pääse toteuttamaan harjoitteluissa ollenkaan. Ohjaavilla opettajilla voi olla omia rutiineja ja toimintatapoja, joiden mukaan he vaativat myös harjoittelijoiden toimivan. Näin ollen harjoittelijoille ei ehdi muodostua omia rutiineja luokan arkeen. Lisäksi omien visioiden kokeilu ja toteutus voi jäädä puuttumaan kokonaan, jos ohjaava opettaja vaatii pysymään omissa rutiineissaan ja tavoissaan. Ohjaus jää usein vajaaksi ja pintapuoliseksi koskien vain yksittäisiä pidettyjä tunteja. Ohjaajilta saatu palaute voi olla myös hyvin eri laatuista. Harjoittelijat kokevat oppitunnit herkästi vain suorituksina, joita arvioidaan eikä opettajan työn varsinainen luonne tule esille. Kokonaiskuvaa työstä on tällöin hankala hahmottaa ja työelämässä se voi tulla hyvin suurena yllätyksenä.

5.4 Harjoittelujen ja työelämän väliset erot

Työelämässä sekä pedagoginen että juridinen vastuu luokasta on suurempi kuin harjoitteluissa. Työ on itsenäisempää, sillä kukaan ei tarkkaile onnistumistasi eikä myöskään ole tukena ja apuna luokassa. Usein harjoittelijat kokevat ahdistavana sen, että heitä tarkkaillaan oppitunneilla. Tätä ei enää työelämässä tapahdu. Vastuu tuo mukanaan myös vapautta, sillä haastateltavamme kokivat pystyvänsä hyödyntämään omaa persoonaansa sekä visioitaan työelämässä harjoitteluja helpommin. Paine yksittäisistä tunteista on myös pienempi, sillä työelämässä kukaan ei vaadi sinulta jokaiselle tunnille esimerkiksi toiminnallisia aktiviteettejä. Myös kirjojen käyttö voi tulla suhteellisen uutena asiana, sillä harjoitteluissa niiden käyttöä usein vältellään.

Työelämässä oppilaat eivätkä kollegat kyseenalaista omaa opettajuutta. Tällöin oma uskottavuus opettajana lisääntyy. Harjoitteluissa harjoittelijan rooli on todella selkeä eikä harjoittelijaa puhutella välttämättä opettajana. Varsinaisena opettajana toiminen lisää uskottavuutta myös oppilaiden silmissä. Työelämässä oppilaiden kanssa ollaan pidempiä aikoja ja siksi suhde heihin muodostuu helpommin. Opettajan työ on paljon enemmän kasvatustyötä verrattuna harjoitteluihin, joissa keskitytään yksittäisten oppituntien pitoon. Eräs haastateltavistamme kuvasi työn muutosta seuraavasti:

Vaikka siinä on sitä opetusta, niin se on myös kasvatustyötä pitkälti. Saa oikeasti tutustua niihin oppilaisiin. Ne eivät ole vain kaksi viikkoa siinä ja sit ne poistuvat, vain silleen, että ne tuntevat mut ja mä tunnen heidät. Paljon kivempaa, mutta paljon raskaampaa.

Työelämässä työmäärä on paljon suurempi, sillä olet vastuussa omasta luokasta ja kaikesta mitä siellä tapahtuu. Aikaa menee kaikkeen muuhunkin kuin opettamiseen, kuten riitatilanteiden selvittelyyn tai ajankohtaisten asioiden käsittelyyn. Työ on siis myös monipuolisempaa kuin harjoitteluissa. Harjoitteluiden tavoin minuutilleen suunniteltuja oppitunteja ei enää vaadita. Yksi haastateltava mainitsikin, kuinka aina ei tarvitse etukäteen suunnitella kovin tarkasti oppituntien sisältöjä ja tunteista selviytyy pienemmälläkin suunnittelulla.

5.5 Opettajan roolin muutos sekä valmiudet työhön

Opettajan roolin muutosta tutkittaessa haastateltavilta tuli hieman eriäviä mielipiteitä ja ajatuksia. Kaksi koki roolinsa muuttuneen. He ajattelivat, että nykyään työ sisältää enemmän vastuuta ja esimerkiksi yhteydenpitoa vanhempien kanssa, joka ei harjoitteluissa ollut ajankohtaista. Myös oppilaiden silmissä opettaja näyttäytyy uskottavampana kuin harjoittelija. Rooli on siis muuttunut myös oppilaiden näkökulmasta. Yksi haastateltavista ajattelee, että hänen roolinsa opettajana on pysynyt lähes samana. Hän kokee tehtävänsä miltei samaksi, sillä kuten harjoitteluissa, on hänen päätehtävänsä edelleen opettaa oppilaita luokan edessä. Hän kuitenkin mainitsee työtehtäviä olevan nykyään enemmän.

Kaikki haastateltavamme kokevat valmiutensa työhön hyväksi. Jokainen heistä on toiminut eri ajan työssä valmistumisen jälkeen, mutta ei kuitenkaan yli viittä vuotta. Haastateltavamme kertovat ajan ja kokemuksen opettamisesta tuovan lisää varmuutta jatkuvasti. Harjoitteluissa kokemusta työstä alkaa jo hiljalleen karttua ja opettajaminä pääsee kehittymään. Yksi haastateltavistamme avasi ajatuksiaan jatkuvasta työssä kehittymisestä seuraavasti:

Mä en tiiä, voiko oikeesti ikinä olla valmis opettaja. Musta tuntuu, että sitä oppii koko ajan, mutta mä tiiän, että mitä pidemmällä tai mitä enemmän teen tätä työtä, sitä helpommaksi se muuttuu.

Omaan pedagogiikkaan luottaminen vahvistaa uskoa omaan suoriutumiseen ja siihen, että kykenee pitämään oppitunteja niillä tiedoilla ja taidoilla mitä on. Haastatteluissa tuli ilmi, että opetuksessa pystyy menemään myös epämukavuusalueelle. Nykyään

haastateltavat kokevat pystyvänsä opettamaan luokkaa kuin luokkaa ja mukautumaan eri työtehtäviin tarvittaessa.

6 Pohdinta

Leppälä ja kollegat (2012) kuvaavat opettajan työn ja opettajankoulutuksen välillä olevan kuilu, joka aiheuttaa hankaluuksia aloitteleville opettajille. Tämä on linjassa tutkimustulostemme kanssa, sillä haastateltavamme kuvasivat työelämän alun olevan vaikeinta aikaa siirtymässä. Kyseinen ajanjakso voi aiheuttaa jopa todellisuusshokin, jolla kuvataan niin kutsutun karun arjen kohtaamista siirryttäessä työelämään (Kaunisto, 2022). Näin myös me ajattelimme ennen haastatteluja ja siksi halusimme tutkia kyseistä aihettamme.

Harjoitteluissa ei usein osu kohdalle haastavia tilanteita esimerkiksi kiusaamisen tai syrjinnän selvittelyä. Nämä tulevat siis täysin uutena työelämässä. Näitä voisi olla hyvä käydä harjoitteluissa edes käytännön tasolla, jotta valmiudet ja pystyvyys kohdata kyseisiä tilanteita tulevaisuudessa olisivat paremmat. Minäpystyvyys alkaa usein kehittyä kunnolla vasta työelämässä. Moni opettajan olennainen työtehtävä jää siis harjoitteluissa täysin varjoon, joka alentaa minäpystyvyyttä siirryttäessä työelämään. Harjoitteluiden monipuolisuuden avulla minäpystyvyys pääsisi kehittymään laajemmin jo niiden aikana eikä työelämässä osa tehtävistä tulisi aivan uutena.

Ennen haastatteluja ajattelimme, että valmiudet opettajan työhön olisivat noviisiopettajalla suhteellisen heikot. Haastateltavamme kuitenkin kumosivat tämän ajatuksen, sillä he kokivat tämänhetkiset valmiutensa työhön hyvinä. Valmiudet paranevat kokemuksen myötä. Mitä kauemmin on opettajan työssä toiminut, sitä valmiimmaksi itsensä siihen kokee. Kokemus omasta roolistaan opettajana on jokaiselle hyvin henkilökohtainen. Yksi haastateltavistamme koki roolinsa opettajana pysyneen samana verrattuna harjoitteluihin, kun taas kaksi totesi sen muuttuneen työelämään siirryttäessä. Tämä voi vaikuttaa myös omaan auktoriteettiin opettajana, sillä myös oppilaiden tulisi sisäistää se, kuka opettaja luokassa on.

Opettajan työhön siirryttäessä yllätyksenä voi tulla esimerkiksi yksin työssä toimiminen ja raskas vastuu sekä oppilaista että itsestään (Blomberg, 2009). Harjoitteluissa tukea on saatavilla jatkuvasti ja osa harjoitteluista suoritetaan ryhmissä opettaen. Osa kuitenkin iloitsee työelämässä eteen tulevista uusista haasteista. Kokemukset induktiovaiheesta ovatkin yksilöllisiä ja jokainen kokee ne eri tavalla (Leppälä ym.,

2012). Olisi tärkeää, että jokainen saisi tukea tarvittaessa induktiovaiheessa, jotta työ ei kuormittaisi liikaa ja työ olisi mielekkäämpää. Näin ollen noviisiopettajat saataisiin sitoutumaan ammattiinsa pidempään. Blombergin (2009) esittämien induktiovaiheen mentorointiohjelmille ja tukiverkoille olisi siis myös haastateltaviemme vastausten perusteella tarvetta.

Harjoitteluissa ei yleensä opeteta kokonaisia päiviä. Haastateltavamme kokivat tämän haasteelliseksi, sillä työelämässä laajojen kokonaisuuksien hallinta saattaa tulla uutena. Harjoitteluita voisi kehittää niin, että pidettäisiin kokonaisia päiviä tai jopa viikkoja, jotta tulee opittua ja ymmärrettyä, mitä kokonaiset päivät pitävät sisällään ja, millaisia haasteita se voi luoda. Haasteina voi esimerkiksi olla ajanhallinta, siirtymät sekä pidempien jaksojen suunnittelu. Merchant (2025) kuvasi opetukseen valmistautumisen nostavan minäpystyvyyttä. Haastateltavamme eivät kuitenkaan kokeneet sitä omalle minäpystyvyydelleen merkitsevänä tekijänä. He kokivat tarvittaessa selviytyvänsä oppitunneista myös ilman valmistautumista siihen.

Luokan rutiinit päivän mittaan voivat jäädä hyvin pimentoon, jos harjoittelijat vierailevat luokassa vain satunnaisilla oppitunneilla. Tällöin harjoittelijoilla ei ole myöskään mahdollisuutta luoda luokkaan omia rutiineja, jolloin niiden rakentaminen työelämässä voi olla haastavaa. Haastateltavat kokivat saaneensa kenttäharjoittelusta eniten irti, joten siksi voisi olla aiheellista kehittää myös muita harjoitteluita. Korpinen (1993) kuvaakin, kuinka opetusharjoittelut ovat keskeisimpiä opintoja opettajan työn kannalta. Tästä syystä on tärkeää, että opetusharjoittelut ovat hyvin strukturoituja kokonaisuuksia, joista saa mahdollisimman paljon käytännön oppeja.

Harjoitteluiden ohjaajissa on laajalti eroja. Perunka (2015) huomioi, kuinka esimerkiksi huonot kokemukset aikaisemmista ohjauksista, riittämätön palkkio ja harjoitteluiden heikko organisointi alentavat harjoitteluiden ohjaavien opettajien motivaatiota. Pohdimme, onko ohjaajan motivaatiolla merkitystä myös opiskelijan motivaatioon sekä jaksamiseen. Mikäli ohjaavalla opettajalla on motivaatiossa puutteita, voi se vaikuttaa myös palautteenantoon sekä sen laatuun. Jos taas harjoittelija ei saa kunnollista palautetta eikä ole itsekään motivoitunut, vaikuttaa se myös opetuksen laatuun sekä harjoittelijan oppimiseen. Tämä muodostaa siis jatkuvan oravanpyörän. Ohjaajalla on

siis suuri merkitys opetuksen sekä itse harjoittelun onnistumiselle, sekä sille, minkälaisia työkaluja opiskelija harjoittelusta tulevaan työelämäänsä saa. Yksi haastateltavistamme koki, ettei saanut harjoitteluohjaajaltaan tukea juuri ollenkaan. Tämä on voinut johtua ohjaavan opettajan motivaation puutteesta. Ohjaajien erilaisuus asettaa myös opiskelijat eriarvoiseen asemaan. Osa voi saada harjoitteluista paljon palautetta ja oppeja työelämään, kun taas toisille ei jää käteen välttämättä mitään. Jokaiselle saman yliopiston sisällä opiskelevalle harjoittelut ovat samoja sisällöiltään ja opintopistemääriltään. Tällöin myös harjoitteluiden annin tulisi olla kaikille harjoittelijoille tasavertainen.

Jatkossa tutkimustamme voisi jatkaa selvittäen paikallisia eroja eri yliopistojen opettajankoulutuslaitosten opetusharjoitteluiden välillä. Tutkimuksessa voisi tutkia esimerkiksi harjoitteluiden lukumääriä, niiden sisältöjä ja arviointia. Tämän avulla voitaisiin minimoida aluekohtaisia eroja koko Suomen laajuudella opetuksen suhteen, jolloin jokaiselle oppilaalle taattaisiin tasavertainen opetus. Tutkimustamme voisi jatkaa myös kartoittamaan eri luokka-asteilla tehtyjen harjoitteluiden vaikutusta työelämään. Tämän avulla selvitettäisiin, onko sillä merkitystä, millä eri luokka-asteilla on harjoittelunsa suorittanut. Osa voi suorittaa lähes kaikki harjoittelunsa alkuopetuksessa, kun taas osa vaihtaa luokka-astetta joka harjoitteluun saadakseen mahdollisimman monipuolisesti käsitystä kaikista luokista. Tällä voisi olla vaikutusta myös minäpystyvyyden kehittymiseen, eikä pelkoja tiettyjen luokka-asteiden opettamisesta syntyisi. Jatkotutkimuksien avulla eroja harjoitteluiden välillä voitaisiin tasata entisestään.

Lähteet

- Blomberg, S. (2008). *Noviisiopettajana peruskoulussa aloittelevien opettajien autenttisia kokemuksia ensimmäisestä opettajavuodesta* [väitöskirja, Helsingin yliopisto] Helda Helsingin yliopiston julkaisuarkisto.
<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/877b1347-b682-4c36-80ff-400be4831b7d/content>
- Blomberg, S. (2009). *Noviisina opettajaksi*. Teoksessa S. Blomberg, J. Komulainen, K. Lange, K-P. Lapinoja, R. Patrikainen U. Rohiola, S. Sahi & T. Turunen (Toim.) *Opettajuuteen ohjaaminen*. (s. 117–133). PS-kustannus.
- Ezer, H., Gilat, I. & Sagee, R. (2010) Perception of teacher education and professional identity among novice teachers. *European Journal of Teacher Education*, Vol. 33, No. 4, 399-400 <https://research-ebSCO-com.ezproxy.utu.fi:2443/c/sk55le/viewer/pdf/she7oo7lzb?route=details>
- Groenewald, E. & Arnold, L. (2025). Teacher professional identity: agentic actions of a novice teacher in a challenging school context. *Teachers and teaching*, 31 (3), 453-470.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13540602.2024.2308890>
- Hietala, N. & Lemmetty, O. (2025). *Noviisiopettajien kokemuksia työuran alusta ja heidän näkemyksiään opettajankoulutuksen tarjoamista ammatillisista valmiuksista kehittymiselle* [pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto]. UEF eRepo Itä-Suomen yliopiston julkaisuarkisto.
- Kaunisto, J. (2022). *”Kyl’ se oli semmost’ eloonjäämistäistelu välillä”*: Aloittavien opettajien kokemuksia todellisuushokista [pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto]. UTUPub Turun yliopiston julkaisuarkisto.
<https://www.utupub.fi/server/api/core/bitstreams/97bd82ea-4814-4d29-b21a-c617e7a9b86c/content>
- Korpinen, E. (toim.) (1993). *Opettajaksi oppimaan – kasvattajaksi kasvamaan. Opetuksen perusteita ja käytänteitä 7*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitoksen julkaisutoimikunta.
- Leppälä, S., Väisänen, P., Havu-Nuutinen, S. & Sormunen, K. (2012). Noviisiopettajien haasteet ja tuen tarpeet induktiovaiheessa. Teoksessa P. Atjonen (toim.),

Oppiminen ajassa- kasvatus tulevaisuuteen (s. 143–157) Suomen kasvatustieteellinen seura.

- Lämsä, E. (2020). *Luokanopettajan sijaisuuksien ja opetusharjoitteluiden merkitys noviisiopettajan opettajuuden kehittymiselle* [pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto]. UEF eRepo Itä-Suomen yliopiston julkaisuarkisto. <https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/4710052d-ee0a-49b3-9ee9-272ed562a6b4/content>
- Merchant, E. M. (2025). *Developing Waldorf teachers: An analysis of the practical effects of teacher training and professional development on teachers' sense of self-efficacy and personal transformation*. [Doctoral dissertation]. Antioch university. <https://www.proquest.com/docview/3199733752?sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>
- Miettinen, R. (2000). Konstruktivistinen oppimisenäkemys ja esineellinen toiminta. *Aikuiskasvatus* 4/2000, 276–292. <https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/93312/51990?acceptCookies=1>
- Morris, D., Usher, E. & Chen, J. (2016). *Reconceptualizing the Sources of Teaching Self-Efficacy: a Critical Review of Emerging Literature*. Springer Science+Business Media New York. <https://www.jstor.org/stable/44955414?seq=1n>
- Nupponen, K. (2017). *Noviisiopettajasta ammattilaiseksi. Liikunnanopettajan urapolku ja työtyytyväisyys*. [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_53286
- Oikarinen, I. (2023). *Noviisiopettajien kokemuksia luokanopettajakoulutuksen antamista valmiuksista opettajan työhön ja valmiuksien näkymisestä omassa opettajan työssään*. [pro gradu -tutkielma, Oulun yliopisto]. OuluREPO Oulun yliopiston julkaisuarkisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202305251993>
- Pasma, J. (2012). *Opettajan vuorovaikutustyyli ja minäpystyvyys* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstreams/cfc256c2-aaea-49d2-bd2e-d7d15c14d1e1/download>
- Perunka, S. (2015). *Tässä on hyvä syy ammatillisesti keskustella: Ohjaavien opettajien käsityksiä opetusharjoittelun ohjauksesta ammatillisessa*

- opettajankoulutuksessa*. [väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda Lapin yliopiston julkaisuarkisto.
https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62150/Perunka_Sirpa_ActaE_178_pdfA.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Reiman, A. (2024). *Mentorointi noviisiopettajien ammatillisen toimijuuden tukikeinona*. [pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto]. UTUPub Turun yliopiston julkaisuarkisto.
<https://www.utupub.fi/server/api/core/bitstreams/8bf803c6-5ec7-465d-9a77-2416fd732eda/content>
- Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (2019). *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>
- Sikkelä, R. (1996). Miksi luokanopettajaksi opiskelevien persoonallisesti merkittävien oppimiskokemusten tutkiminen on tärkeää? Teoksessa S. Ojanen (toim.) *Tutkiva opettaja 2*. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Taimisto, S. (2013). *Noviisiopettajan ensimmäiset kuukaudet työelämässä* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_41840#
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohje*. <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/ihmistieteiden-eettisen-ennakoarvioinnin-ohje>
- Walker, C. L. & Shore, B. M. (2015). *Understanding Classroom Roles in Inquiry Education: Linking Role Theory and Social Constructivism to the Concept of Role Diversification*. *SAGE open*, 5 (4), 1–13.
<https://doi.org/10.1177/2158244015607584>

Liitteet

Liite 1. Haastattelukutsu

Hei noviisiopettajat!

Olemme kolmannen vuoden luokanopettajaopiskelijoita Turun yliopistosta, Rauman kampukselta. Teemme kandidaatin tutkielmaamme aiheesta “Luokanopettajaopiskelijoiden siirtymä opetusharjoitteluista työelämään”.

Tarvitsisimme haastateltaviksi noviisiopettajia, eli enintään viisi vuotta työkokemusta omaavia valmistuneita luokanopettajia. Haastattelut olisi tarkoitus toteuttaa tammi-helmikuun vaihteessa. Haastattelut on mahdollista toteuttaa etänä Zoom-videopuhelupalvelussa.

Osallistuminen on vapaaehtoista ja voit keskeyttää vastaamisen missä vaiheessa tahansa. Käsittelemme vastauksia anonymisti sekä hävitämme aineiston määräaikaan mennessä. Ohessa Turun yliopiston tietosuojaseloste.

[Tietosuojaseloste](#)

Mikäli olet kiinnostunut kertomaan kokemuksiasi työelämään siirtymisestä opetusharjoitteluiden näkökulmasta ja auttamaan meitä tutkielmassamme, otathan yhteyttä meihin sähköpostilla.

Mukavaa alkanutta vuotta!

Kukka Lonka & Kalle Halmela

Turun yliopisto

Liite 2. Haastattelukysymykset

1. Kauan olet toiminut opettajan työssä valmistumisesi jälkeen?
2. Millä luokka-asteella työskentelet tällä hetkellä?
3. Monta harjoittelua sinulla oli opiskelujesi aikana?
4. Miltä tämä määrä tuntui?
5. Millaista tukea sait harjoitteluissa ohjaajalta opetuksesi tai opettajuutesi kehittymiseen?
 - 5.1. Onko jotain konkreettista, mitä olisit kaivannut harjoitteluissasi?
6. Kun nyt muistelet harjoitteluitasi, onko jotain konkreettisia asioita, joita olet ottanut mukaan työelämääsi?
7. Miltä opiskeluista työelämään siirtyminen tuntui?
8. Koetko harjoitteluiden ja työelämän välillä olevan eroja ja jos, niin millaisia?
9. Minäpystyvyydellä kuvataan opettajan uskomusta omista kyvyistään toteuttaa opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita (Pasma, 2012). Miten koet minä pystyvyytesi muuttuneen verrattaessa sitä harjoitteluissasi sekä nyt työelämässä?
10. Mitkä asiat vaikuttavat minäpystyvyyteesi?
11. Koetko että roolisi opettajana on muuttunut siirryttäessä harjoitteluista työelämään?
12. Millaiseksi koet valmiutesi työhösi tällä hetkellä?

Haluaisitko lisätä vielä jotain vastauksiisi?

Liite 3. Tutkimustietosuojaseloste

Tiedote tutkittaville koskien projektia “Luokanopettajaopiskelijoiden siirtymä opetusharjoitteluista työelämään”

Olet ottamassa osaa Turun yliopistossa järjestettävään tieteelliseen tutkimukseen. Tämä tietosuojaseloste kuvaa sitä, miten henkilötietojasi tullaan käsittelemään tutkimuksessa.

1. Rekisterinpitäjä

Tutkija: Kalle Halmela

Yhteyshenkilö projektia koskevissa asioissa:

Nimi: Kalle Halmela

Tutkija: lissa-Kukka Lonka

Yhteyshenkilö projektia koskevissa asioissa:

Nimi: lissa-Kukka Lonka

2. Kuvaus tutkimuksesta ja henkilötietojen käsittelystä

Toteutamme kvalitatiivisen tutkimuksen, jonka aiheena on luokanopettajaopiskelijoiden siirtymä opetusharjoitteluista työelämään. Tutkimuksemme tavoitteena on selvittää, onko opetusharjoitteluita tarve muuttaa niin, että ne tukisivat paremmin työelämään siirtymistä. Tutkimusmenetelmänämme toimii haastattelu. Ainoa henkilötieto, jonka tutkimuksessa keräämme on työvuosiesi määrä valmistumisesi jälkeen.

3. Tutkimusryhmän vastuullinen yhteyshenkilö

Nimi: lissa-Kukka Lonka

4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Turun yliopiston tietosuojavastaava on tavoitettavissa sähköpostitse.

5. Henkilöt, jotka osallistuvat henkilötietojen käsittelyyn

Kalle Halmela

lissa-Kukka Lonka

6. Tutkimuksen nimi sekä tutkimuksen kesto

Tutkimuksen nimi: Luokanopettajaopiskelijoiden siirtymä opetusharjoitteluista työelämään

Henkilötietojen käsittelyn ajallinen kesto:

Hävitämme haastateltavien henkilötiedot sekä haastatteluaineistot viimeistään kahden vuoden kuluttua haastattelusta.

7. Henkilötietojen lainmukainen käsittelyperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavan, tietosuojaa-asetuksen 6(1) artiklassa mainitun, käsittelyperusteen nojalla:

- rekisteröidyn suostumus;
- käsittely on tarpeen sopimuksen täytäntöön panemiseksi;
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen;
- käsittely on tarpeen rekisteröidyn elintärkeiden etujen suojaamiseksi;
- käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi:
 - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastollisia tarkoituksia varten;
 - tieteellisten aineistojen tai kulttuurisperinnöllisten materiaalien arkistointia varten;
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etu.

8. Tutkimusmateriaaliin sisältyvät henkilötiedot sekä suojatoimenpiteet

Ainoa henkilötieto, jonka haastateltavalta keräämme on hänen työvuosiensa määrä valmistumisensa jälkeen. Henkilötiedot kerätään haastattelemalla. Hävitämme tutkimusmateriaalit määräaikaan mennessä.

9. Henkilötietojen keräämisen lähteet

Aineisto kerätään haastatteluna, joka äänitetään tai kuvataan riippuen sen toteutuspaikasta. Haastattelut litteroidaan. Suoria henkilötietoja, joista haastateltava on tunnistettavissa ei kerätä.

10. Henkilötietojen siirtäminen ja jakaminen kolmansille osapuolille

Henkilötietoja ei siirretä Turun yliopiston/tutkimusryhmän ulkopuolelle.

11. Henkilötietojen siirtäminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

12. Automaattinen päätöksenteko ja noudatettavat suojatoimet

Automaattista päätöksentekoa ei toteuteta käsiteltäviin henkilötietoihin.

Henkilötietoihin sovelletaan seuraavia suojatoimia:

Aineisto on salassa pidettävää.

Kirjalliseen materiaaliin sovellettavat suojatoimet:

Säilytämme aineistojen litterointeja Turun yliopiston OneDrive-palvelussa, jotka ovat henkilökohtaisella salasanalla suojattuja. Aineistoihin on pääsy vain nimetyillä tutkijoilla.

IT-järjestelmissä toteutettava henkilötietojen käsittely:

Säilytämme aineistojen litterointeja Turun yliopiston OneDrive-palvelussa, jotka ovat henkilökohtaisella salasanalla suojattuja. Aineistoihin on pääsy vain nimetyillä tutkijoilla.

13. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto arkistoidaan:

ilman tunnistetietoja

tunnistetiedoin

Minne tutkimusaineisto tallennetaan ja kuinka pitkäksi aikaa: Turun yliopiston OneDrive-palveluun korkeintaan kahdeksi vuodeksi.

14. Oikeutesi rekisteröitynä sekä näihin tehtävät poikkeamat

Johanna Tigert, yliopistonlehtori

Rekisteröidyn oikeuksiin tehtävät poikkeamat

Tietosuoja-asetuksen sekä kansallisen tietosuojalain nojalla rekisteröidyn oikeuksiin voidaan tehdä tiettyjä poikkeamia, kun henkilötietojen käsittelyperusteena toimii tieteellinen tutkimus ja oikeuksien toteuttaminen tekisi käsittelyn tarkoituksen (tässä tapauksessa tieteellisen tutkimuksen) joko mahdottomaksi tai aiheuttaisi huomattavaa haittaa käsittelylle.

Tarve tehdä poikkeamia rekisteröityjen oikeuksiin arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Tämän tietosuojaselosteen tutkimuksessa on todennäköisesti tarpeen tehdä poikkeamia seuraaviin rekisteröityjen oikeuksiin:

- Oikeus saada pääsy tietoihin (Artikla 15)
- Oikeus tietojen oikaisemiseen (Artikla 16)
- Oikeus tietojen poistamiseen (Artikla 17)
- Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (Artikla 18)
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä (Artikla 20)
- Vastustamisoikeus (Artikla 21)

Oikeus valituksen tekemiseen

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, jos koet, että henkilötietojasi on käsitelty soveltuvan tietosuojalainsäädännön vastaisesti.